

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH**
Jan Nowak

DOL. 413.11.2020

Warszawa, 1 lipca 2020 r.

Pan
Mariusz Kamiński
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji
ul. Stefana Batorego 5
00-591 Warszawa

WYSTĄPIENIE

Na podstawie art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781), zgodnie z którym Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych może występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej albo o wydanie lub zmianę aktów prawnych w sprawach dotyczących ochrony danych osobowych, zwracam się z wnioskiem o rozważenie uregulowania w *przepisach ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rzeczach znalezionych (Dz. U. z 2019 r. poz. 908)* kwestii dotyczących odpowiedzialności za dane osobowe, utrwalonych w zagubionych nośnikach danych.

Do Urzędu Ochrony Danych Osobowych wpływają pytania dotyczące dalszego postępowania z danymi osobowymi, które zostały utrwalone na zagubionych nośnikach danych, takich jak komputery, pendrivy, dyski, aparaty fotograficzne, tablety czy telefony komórkowe.

W myśl art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rzeczach znalezionych (Dz. U. z 2019 r. poz. 908), zwanej dalej ustawą o rzeczach znalezionych, prowadzenie postępowania w sprawach odbierania zawiadomień o znalezieniu rzeczy, przyjmowania i przechowania rzeczy znalezionych oraz poszukiwania osób uprawnionych do ich odbioru należy do zadań właściwego starosty, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy o rzeczach znalezionych,

w przypadku gdy rzecz znaleziona nie została odebrana przez osobę uprawnioną do jej odbioru, w terminie określonym w art. 187 Kodeksu cywilnego¹, właściwy starosta zawiadamia o tym znalazcę oraz wzywa go do odbioru rzeczy w terminie, nie krótszym niż 2 tygodnie, z pouczeniem, że w przypadku nieodebrania rzeczy w tym terminie jej właścicielem stanie się powiat.

W korespondencji kierowanej do Urzędu Ochrony Danych Osobowych starostowie wskazują problemy jakie pojawiają się w związku z przechowywaniem przez nich rzeczy znalezionych, takich jak laptopy czy telefony komórkowe. Nie wiedzą bowiem, czy mogą wydawać znalazcy rzeczy będące nośnikami danych, z uwagi na duże prawdopodobieństwo utrwalenia danych osobowych na tych nośnikach, a także czy mają prawo do ingerencji w dane zamieszczone na tych urządzeniach. Przepisy prawa wskazują na obowiązek zabezpieczenia przez starostów znalezionych rzeczy, nie wynika jednak z tych przepisów, w jakim zakresie ponoszą oni odpowiedzialność za dane osobowe utrwalone na znalezionych nośnikach, np. czy starostowie mają prawo do wyszukiwania informacji ze znalezionych sprzętów w celu ustalenia tożsamości właściciela, czy powinni takie informacje z urządzenia usunąć, czy zabezpieczyć.

Należy podkreślić, że dane zawarte w urządzeniach wyposażonych w pamięć wewnętrzną mogą być bardzo zróżnicowane rodzajowo [(dane zwykle, szczególne kategorie danych osobowych², bądź dane , o których mowa w art. 10 *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.)*³) zwanego dalej RODO]] i odnosić się zarówno do sfery prywatności, czy wręcz intymności osób fizycznych, jak i być objęte tajemnicami prawnie chronionymi. W takiej sytuacji, należałoby zastanowić się nad przekazywaniem znalazcy rzeczy całości zapisanych w jej pamięci informacji o statusie danych osobowych. Pojawia się jednak zasadne pytanie, czy starosta mógłby ingerować w treść danych i samodzielnie je usunąć, co wiąże się z dostępem do tych danych i procedurą ich usuwania. Aktualnie brak jest podstawy prawnej do tego rodzaju czynności starosty, gdyż obowiązujące przepisy ustawy o rzeczach znalezionych nie regulują przedstawionych wyżej

¹ Art. 187 § 1 kodeksu cywilnego stanowi „Rzecz znaleziona, która nie zostanie przez osobę uprawnioną odebrana w ciągu roku od dnia doręczenia jej wezwania do odbioru, a w przypadku niemożności wezwania - w ciągu dwóch lat od dnia jej znalezienia, staje się własnością znalazcy, jeżeli uczynił on zadość swoim obowiązkom. Jeżeli jednak rzecz została oddana staroście, znalazca staje się jej właścicielem, jeżeli rzecz odebrał w wyznaczonym przez starostę terminie”.

² Dane szczególnie chronione to dane o których mowa w art. 9 ust. 1 RODO tj. dane osobowych ujawniające pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe, przynależność do związków zawodowych oraz przetwarzania danych genetycznych, danych biometrycznych w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej lub danych dotyczących zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej tej osoby.

³ Zmiana wymienionego rozporządzenia została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018 r., s. 2.

kwestii. Należałoby w tej sytuacji zapewnić stosowanie rozporządzenia 2016/679, które w polskim porządku prawnym jest stosowane od 25 maja 2018 r. w przepisach *ustawy o rzeczach znalezionych*.

Należy pamiętać, że przepisy art. 5 RODO ustanawiają elementarne zasady dotyczące przetwarzania danych osobowych. Zgodnie z art. 5 ust. 1 lit f) RODO dane osobowe muszą być przetwarzane w sposób zapewniający odpowiednie bezpieczeństwo danych osobowych, w tym ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych („integralność i poufność”). Motyw 39 RODO wyjaśnia, że dane osobowe powinny być przetwarzane w sposób zapewniający im odpowiednie bezpieczeństwo i odpowiednią poufność, w tym ochronę przed nieuprawnionym dostępem do nich i do sprzętu służącego ich przetwarzaniu oraz przed nieuprawnionym korzystaniem z tych danych i z tego sprzętu.

Starosta przechowujący znalezione rzeczy jest bez wątpienia zobowiązany do stosowania obowiązujących przepisów, w tym w zakresie ochrony danych osobowych. Jednocześnie, z przepisów *ustawy o rzeczach znalezionych* nie wynikają żadne regulacje w zakresie istnienia po stronie starosty obowiązku czy uprawnienia do ingerencji w zawartość zagubionych nośników danych celem ich analizy pod kątem poszukiwania faktycznego właściciela takiego nośnika. Mało tego, ze wskazanych przepisów wynika, że Starosta ma obowiązek przekazania w określonych sytuacjach rzeczy znalazcy, który w ten sposób wchodzi w także w posiadanie zasobów danych osobowych znajdujących się w pamięci znajdującego urządzenie, co może prowadzić do naruszenia zasad RODO określonych w art. 5 (m.in. rzetelności, celowości, poufności, minimalizacji i in.).

Zagadnienie to wymaga zatem analizy pod kątem rozważenia wprowadzenia odpowiednich regulacji prawnych, które będą precyzowały kwestię odpowiedzialności i stosownego postępowania z danymi osobowymi znajdującymi się na nośnikach danych stanowiących element zagubionych rzeczy. Pamiętać należy, iż zagubienie rzeczy stanowiącej nośnik danych może być jednocześnie naruszeniem, o którym mowa w art. 4 pkt 12 RODO i nie wydaje się właściwym rozwiązaniem legalizowanie – poprzez działania starosty - pozyskiwania przez znalazcę rzeczy danych utraconych w sposób naruszający zasady przetwarzania danych osobowych, w tym ich bezpieczeństwa, integralności i poufności, a do tego może prowadzić stosownie przepisów *ustawy o rzeczach znalezionych* w aktualnym ich kształcie.

W ocenie Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych przepisy *ustawy o rzeczach znalezionych* powinny zatem zostać przeanalizowane pod kątem stosowania przepisów ogólnego rozporządzenia o ochronie danych celem wyeliminowania niepewności prawnej istniejącej zarówno po stronie zobowiązanych do przekazania rzeczy znalezionych zawierających dane osobowe, jak i po stronie znalazców pozyskujących wraz z rzeczą dane osobowe .

Przyjmowaniu nowych rozwiązań, powinno towarzyszyć przeprowadzenie analizy skutków dla ochrony danych osobowych. Uzasadnionym jest by ocena taka następowała w toku procesu legislacyjnego, kiedy to przyjmuje się określone przepisy regulujące określone operacje przetwarzania danych. Ocenę skutków dla ochrony danych regulują przepisy art. 35 RODO⁴ (w tym jego ust. 10 - odnoszący się do przyjmowania określonej podstawy prawnej przetwarzania danych).

Ustawodawca ma obowiązek tworzenia przepisów w sposób zapewniający stosowanie przepisów RODO, jego rolą jest bowiem wyznaczenie wszystkim podmiotom wykonującym jakiegokolwiek operacje na danych osobowych, począwszy od ich pozyskiwania po ich usuwanie, przepisów zgodnych ze standardami wynikającymi z RODO. W ten sposób - tworzone i wprowadzane są do przepisów prawa krajowego - normy zapewniające stosowanie RODO oraz zapewniające, że wykonawcy tych norm przetwarzają dane osobowe zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych. Stosowanie w polskim porządku prawnym RODO ma przyczyniać się do zapewnienia poszanowania przepisów z zakresu ochrony danych osobowych, a w konsekwencji do zwiększenia ochrony danych osobowych osób, których dane dotyczą. W potrzeby te wpisuje się także stała weryfikacja obecnie obowiązujących przepisów pod kątem ich zgodności z przepisami RODO, eliminacja przepisów niezapewniających właściwego stosowania RODO oraz sygnalizacyjna rola wystąpień Prezesa Urzędu wnoszonych w trybie art. 52 i w celach wskazanych tym przepisem, kierowanych m.in. do organów posiadających inicjatywę ustawodawczą.

Uprzejmie proszę zatem o ustosunkowanie się do niniejszego wystąpienia, zgodnie z dyspozycją art. 52 ust. 3 ustawy o ochronie danych osobowych, z którego wynika, że podmiot, do którego zostało skierowane wystąpienie jest obowiązany ustosunkować się do tego wniosku na piśmie w terminie 30 dni od daty jego otrzymania.

Z wyrazami szacunku,

Prezes Urzędu
Ochrony Danych Osobowych
Jan Nowak
/-podpisano elektronicznie/

⁴ Art. 35 ust. 1 RODO *Jeżeli dany rodzaj przetwarzania – w szczególności z użyciem nowych technologii – ze względu na swój charakter, zakres, kontekst i cele z dużym prawdopodobieństwem może powodować wysokie ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych, administrator przed rozpoczęciem przetwarzania dokonuje oceny skutków planowanych operacji przetwarzania dla ochrony danych osobowych. Dla podobnych operacji przetwarzania danych wiążących się z podobnym wysokim ryzykiem można przeprowadzić pojedynczą ocenę (...).*